AWP-fractie neemt afstand van spiegelsessie Waterschap Limburg.

Bestuurlijke integriteit vraagt om openheid, verantwoording, democratische tegenspraak en echte burgerparticipatie

Elsloo, 10 november 2026

De AWP-fractie van Waterschap Limburg neemt geen deel aan de spiegelsessie over integriteit en samenwerking die op woensdag 11 november wordt georganiseerd door de dijkgraaf.
Aanleiding is **niet het onderwerp integriteit** of het voeren van een dialoog als zodanig. Integendeel: de AWP-fractie vindt een serieuze bespreking van bestuurlijke integriteit en het democratisch functioneren van het waterschap noodzakelijk.

De reden voor onze afwezigheid is dat de dijkgraaf, ondanks concrete voorstellen van onze fractie, weigert de bijeenkomst te richten op de daadwerkelijke bestuurlijke integriteitskwesties die om bespreking vragen. Ook de gevraagde openheid over de organisatie, het ingehuurde bureau en de kosten wordt niet gegeven.

Daarmee gaat een bijeenkomst die schijnbaar over integriteit en samenwerking gaat een bijeenkomst worden waarin juist de wezenlijke vragen over bestuurlijke verantwoordelijkheid en democratische controle buiten beeld blijven. Met als gevolg tegenovergestelde effecten.

1. Wat is er op 4 november gebeurd?

Tijdens de vergadering van de commissie Bestuur van het waterschap op woensdag 4 november heeft de AWP-fractie haar bezwaren tegen de oorspronkelijke opzet van de spiegelsessie ingebracht en concrete voorstellen gedaan om de bijeenkomst een inhoudelijk en democratisch verantwoord karakter te geven.

Wij hebben daarbij gevraagd om daadwerkelijke bestuurlijke integriteitskwesties te agenderen, waaronder:

Naleving van de ambts- en zuiveringseed

Iedere bestuurder en betrokken functionaris legt bij de aanvaarding van zijn of haar functie een eed of belofte af. Daarin worden onder meer trouw aan de Grondwet en de wetten van het Koninkrijk en het handelen overeenkomstig de verantwoordelijkheid van het ambt tot uitdrukking gebracht.

De AWP-fractie vindt dat een bijeenkomst over integriteit niet kan volstaan met algemene beschouwingen over persoonlijke normen en waarden. De wezenlijke vraag is hoe deze eed in de dagelijkse bestuurlijke praktijk daadwerkelijk wordt nageleefd.

Wat betekent integriteit wanneer bestuurders hun wettelijke verplichtingen niet of onvoldoende nakomen? Hoe wordt omgegaan met kritische tegenspraak? En hoe wordt voorkomen dat bestuurlijke belangen zwaarder wegen dan de wettelijke rechten van volksvertegenwoordigers en burgers?

De wettelijke informatieplicht tegenover het AB

Wij hebben gevraagd om bespreking van de informatiepositie van het Algemeen Bestuur en de naleving van de wettelijke informatieverplichtingen aan volksvertegenwoordigers door het DB en de dijkgraaf.

Artikel 89 van de Waterschapswet bepaalt dat DB-leden aan het AB verantwoording verschuldigd zijn en de door AB-leden gevraagde inlichtingen verstrekken, tenzij dit in strijd is met het openbaar belang.

Artikel 97 bevat een overeenkomstige verplichting voor de voorzitter, de dijkgraaf.

Ook artikel 68 van de Grondwet is in dit verband relevant als democratisch uitgangspunt voor de verhouding tussen volksvertegenwoordiging en bestuur: een bestuur moet zich tegenover de volksvertegenwoordiging willen verantwoorden en haar van de benodigde informatie voorzien. De informatievraag van de volksvertegenwoordiger is daarbij leidend en mag niet ingeperkt worden door de bestuurder. Dat is helaas wel de praktijk in het Waterschap Limburg. Zelfs herhaalde vragen over de kosten van deze bijeenkomst en van eerdere worden niet beantwoord. Ook bestuurlijke dossiers die werden opgevraagd worden niet afgegeven.

De AWP-fractie heeft herhaaldelijk aandacht gevraagd voor tekortkomingen in de informatievoorziening aan het AB, waaronder het niet verstrekken van informatie in het Maasdijkendossier en het Chemelot-dossier. Belangrijke openbare vragen van 31 augustus en 9 september 2026 over het gifvrij maken van de waterlozingen van Chemelot zijn nog steeds niet beantwoord

Wij vinden dat juist deze concrete bestuurlijke kwesties thuishoren in een bijeenkomst over integriteit. **Een gesprek over samenwerking mag nooit een alternatief worden voor het naleven van wettelijke verplichtingen.**

2. Geen transparantie over het ingehuurde bureau en de kosten

Een tweede onderwerp dat wij op 4 november nadrukkelijk aan de orde hebben gesteld, betreft de inschakeling van het externe bureau Fiducialex.

In de oorspronkelijke uitnodiging werd aangekondigd dat medewerkers van dit bureau de fractievoorzitters persoonlijk zouden benaderen om input voor de bijeenkomst op te halen.

De AWP-fractie heeft gevraagd om volledige duidelijkheid over:

- Wie opdracht heeft gegeven tot het inhuren van dit bureau?
- Namens welk bestuursorgaan is dat gebeurd?
- Welke selectieprocedure is gevolgd en hoe is het bureau geworven?
- Wat is de precieze opdracht en welke resultaten worden verwacht?
- Welke rol heeft het bureau bij de inhoudelijke voorbereiding en begeleiding?

- Welke afspraken zijn gemaakt over onafhankelijkheid, vertrouwelijkheid en rapportage?

Nader onderzoek van onze fractie geeft bovendien aanleiding tot vragen over de deskundigheid en relevante staat van dienst van het bureau op het specifieke terrein van bestuurlijke integriteit. Ook daarover is transparantie noodzakelijk.

Wij hebben daarnaast volledige inzage gevraagd in de begrotingen en de kosten van verschillende bijeenkomsten die de afgelopen periode zijn georganiseerd:

- Het Festival van de Toekomst (2026).
- De bijeenkomst over Hannah Arendt (2026).
- De Tweedaagse (2025).
- De spiegelsessies en de bijeenkomst van 11 november 2026.

Wat zijn de totale kosten, uit welke budgetten worden deze betaald en wie heeft deze uitgaven goedgekeurd?

Ook hebben wij voorgesteld de uitgaven voor dergelijke bijeenkomsten te versoberen en tegen geringe kosten of kostenneutraal een inhoudelijk programma te maken met als doel:

‘Versterken democratie en burgerparticipatie bij Waterschap Limburg’.

Daarbij zouden alle fracties vooraf inhoudelijke input moeten kunnen leveren.

De dijkgraaf heeft onze voorstellen niet overgenomen. Er is geen inzicht gegeven in de opdracht en de kosten van het bureau en evenmin in de begrotingen van de genoemde bijeenkomsten. Aangaande de door de dijkgraaf in 2025 en 2026 georganiseerde bijeenkomsten heeft onze fractie haar bevreemding uitgesproken over het afhuren van hotels inclusief fitnessruimte en massage stoelen. De AWP heeft aan deze bijeenkomsten niet deelgenomen.

Het niet geven van de gevraagde informatie is moeilijk te rijmen met een bijeenkomst die juist over integriteit, verantwoordelijkheid en samenwerking zou moeten gaan.

3. Waarom moet de bijeenkomst openbaar zijn?

De AWP-fractie heeft ook voorgesteld de spiegelsessie openbaar te houden.

Het gaat immers om de integriteit en het functioneren van de gekozen volksvertegenwoordiging en de bestuurlijke organen van een publiek waterschap. De wijze waarop deze organen hun verantwoordelijkheid invullen, is geen uitsluitend interne aangelegenheid.

Openbaarheid is bovendien een belangrijke voorwaarde voor democratische controle en vertrouwen van burgers in het bestuur.

Wij begrijpen dat bij een gesprek over persoonlijke ervaringen of vertrouwelijke integriteitskwesties zorgvuldigheid en bescherming van betrokkenen noodzakelijk kunnen zijn. Dat rechtvaardigt echter niet zonder meer dat een gehele bijeenkomst buiten de openbaarheid wordt gehouden.

De dijkgraaf heeft ook dit voorstel afgewezen.

Daarmee is een mogelijkheid om het gesprek over bestuurlijke integriteit transparant en controleerbaar te voeren geblokkeerd.

4. Het programma gezonden op 5 november verandert de wezenlijke bezwaren niet

Op 5 november heeft de dijkgraaf een nieuwe uitnodiging met een programma aan de AB- en DB-leden en burgercommissieleden verstuurd.

De nieuwe aankondiging bevat een nadere tijdsindeling en beschrijft vier programmaonderdelen:

1. Terugblik en ophalen van ervaringen.
2. Integriteit aan de hand van basistaken, ambt en eigen voorbeelden.
3. Samenwerking binnen het AB en tussen AB en DB.
4. Afspraken en afronding.

Hoewel het programma nu wat uitgebreider is beschreven, ontbreken nog steeds de concrete bestuurlijke integriteitskwesties die de AWP-fractie heeft voorgesteld.

Er wordt in algemene termen gesproken over casussen, persoonlijke ervaringen, dilemma's en de onderlinge samenwerking. Maar nergens wordt duidelijk dat de naleving van de ambtseed, de wettelijke informatieplicht, de informatiepositie van het AB en de bestuurlijke verantwoording van het DB en de dijkgraaf daadwerkelijk worden besproken.

Ook de gevraagde financiële en organisatorische transparantie ontbreekt.

Een opvallend onderdeel is bovendien het voornemen om in het laatste programmaonderdeel tot gezamenlijke afspraken te komen, als basis voor een zogenoemd samenwerkingskompas.

Dat roept een principiële vraag op.

Een bijeenkomst over integriteit mag niet worden gebruikt om afspraken vast te leggen die de zelfstandige politieke en bestuurlijke verantwoordelijkheid van AB-leden kunnen beperken of beïnvloeden. Bovendien verbiedt de Waterschapswet om hierover op deze wijze besluitvormend te vergaderen.

AB-leden zijn geen medewerkers die gezamenlijk een interne gedragscode of samenwerkingsregeling moeten overeenkomen. Zij zijn gekozen volksvertegenwoordigers en maken deel uit van het algemeen bestuur dat aan het hoofd van het waterschap staat.

Zij moeten zelfstandig hun oordeel kunnen vormen, het DB kritisch kunnen controleren, afwijkende standpunten kunnen innemen en de belangen van hun achterban kunnen vertegenwoordigen.

Goede samenwerking betekent niet dat politieke verschillen moeten verdwijnen of dat er afspraken moeten worden gemaakt die de ruimte voor kritische tegenspraak beperken.

Juist de bereidheid om elkaar kritisch te bevragen, ook wanneer dat bestuurlijk ongemakkelijk is, behoort tot een integere democratische bestuurscultuur.

De AWP-fractie vindt daarom dat een bijeenkomst over integriteit niet bij voorbaat gericht mag zijn op het produceren van gezamenlijke afspraken over samenwerking. Eerst moet helder zijn welke concrete integriteitsvraagstukken aan de orde zijn en welke bestuurlijke verantwoordelijkheden daarbij horen.

5. De positie van de volksvertegenwoordiging verdient respect

In de uitnodiging van 5 november schrijft de dijkgraaf:

‘Zoals ik gisteren bij de commissievergaderingen al meldde, wordt iedereen verwacht aanwezig te zijn bij deze sessie. Mocht u er onverhoopt toch niet bij kunnen zijn, dan dient u dit telefonisch aan mij door te geven.’

De AWP-fractie vindt deze formulering bestuurlijk ongepast.

Een dijkgraaf kan het belang van deelname benadrukken en AB-leden uitnodigen om aan een bijeenkomst deel te nemen. Maar een bestuurder dient de zelfstandige positie van volksvertegenwoordigers te respecteren.

De dijkgraaf is voorzitter van het waterschap en heeft een belangrijke verantwoordelijkheid voor het bevorderen van de bestuurlijke integriteit. Zij is echter niet de politieke meerdere van de gekozen AB-leden.

In onze parlementaire en decentrale democratie staat een bestuurder niet boven de volksvertegenwoordiging. Het is juist de volksvertegenwoordiging die het bestuur controleert en waaraan het DB en de dijkgraaf verantwoording verschuldigd zijn.

Dat geldt nadrukkelijk ook binnen het monistische waterschapsbestel.

De mededeling dat iedereen wordt verwacht en bij verhindering persoonlijk telefonisch verantwoording moet afleggen aan de dijkgraaf, miskent naar onze mening deze bestuurlijke verhoudingen.

Deelname aan een dergelijke bijeenkomst behoort voort te komen uit de bereidheid om verantwoordelijkheid te nemen voor het functioneren van het waterschap. Niet uit een door de voorzitter opgelegde druk op de aanwezigheid van volksvertegenwoordigers.

6. Het werkelijke democratische vraagstuk blijft buiten beeld

De AWP-fractie vindt het bijzonder ongelukkig dat de spiegelsessie wordt georganiseerd zonder het bredere democratische functioneren van Waterschap Limburg centraal te stellen.

Ook internationaal en in Nederland laten onderzoeken naar de kwaliteit van de democratie zien dat de positie van volks vertegenwoordigende organen en de bescherming van tegenmacht onder druk zijn komen staan.

Dat vraagt ook op lokaal en regionaal niveau om alertheid.

Binnen Waterschap Limburg zijn er fundamentele vraagstukken die om aandacht vragen:

- De gebrekkige informatiepositie van het AB.
- De zeer vergaande delegatie van bevoegdheden aan het DB.
- De mogelijkheden van AB-leden om hun controlerende en kaderstellende taak daadwerkelijk uit te oefenen.
- De ruimte voor kritische tegenspraak en de positie van politieke minderheden.
- De kwaliteit van de burgerparticipatie.

Het AB is niet alleen de volksvertegenwoordiging van de inwoners van het Waterschap Limburg. Het is tevens het algemeen bestuur dat aan het hoofd van het waterschap staat.

Dat is een wezenlijk kenmerk van het monistische waterschapsbestel.

Het AB heeft daarmee een eigen bestuurlijke verantwoordelijkheid. Die verantwoordelijkheid kan niet worden gereduceerd tot het maken van afspraken over de samenwerking met het DB.

De informatiepositie van het AB en de vergaande delegatie van bevoegdheden zijn daarom geen onderwerpen die losstaan van integriteit. Zij raken rechtstreeks aan de vraag of het algemeen bestuur zijn wettelijke en democratische verantwoordelijkheid nog voldoende kan waarmaken.

In het Waterschap Limburg wordt deze in ernstige mate beperkt door een veel te vergaande delegatie van bevoegdheden aan het dagelijks bestuur. Ook dit onderwerp staat niet geagendeerd op 11 november.

7. Burgerparticipatie: luisteren naar burgers in plaats van plannen doordrukken

De rechtszaak tegen de Caumermolen roept integriteitsvragen op en lijkt symptomatisch voor een negatieve bestuurlijke attitude naar de burger. Waarom wordt de verantwoordelijkheid niet genomen voor het doorbreken van de berging bij de Caumermolen. Hoe kan het dat zelfs zaken daarvoor in de rechtszaak werden aangevoerd die niet op feiten berustten: er was geen ontwerp, geen stabiliteitsberekening, geen vergunning? Terwijl het evident is dat de technische staat van de berging de oorzaak was: deze brak een dag voor de ramp al door terwijl het water nog laag in de berging stond. Waarom wordt de burger vervolgens nodeloos op kosten gejaagd door het rechtsgeding te rekken door in cassatie te gaan?

Een ander belangrijk onderwerp dat in de spiegelsessie thuishoort, is het recente Rekenkamerrapport over burgerparticipatie bij Waterschap Limburg.

De Rekenkamer constateert dat de burgerparticipatie tekortschiet. De participatie wordt in de praktijk te veel teruggebracht tot het voldoen aan formele verplichtingen uit de Omgevingswet en is onvoldoende gericht op het daadwerkelijk betrekken van burgers bij de beleidsvorming.

Ook het negeren van niet welgevallige opvattingen binnen de organisatie wordt in de bevindingen van de Rekenkamer geconstateerd.

Dit zijn geen kleine tekortkomingen. Zij raken aan de kern van een democratische bestuurscultuur.

Burgerparticipatie is niet bedoeld om burgers achteraf te informeren over plannen die bestuurlijk al zijn vastgesteld. Evenmin is het een procedureel vinkje dat moet worden gezet om een besluit te kunnen legitimeren.

Echte participatie begint met de bereidheid om te luisteren, alternatieven te onderzoeken en de eigen uitgangspunten ter discussie te stellen.

Het AB heeft bij de behandeling van het Rekenkamerrapport geen concrete termijn vastgesteld waarbinnen de burgerparticipatie aantoonbaar op het gewenste kwaliteitsniveau moet zijn gebracht.

De AWP-fractie vindt dat dit alsnog moet gebeuren, met een concreet verbeterprogramma, duidelijke verantwoordelijkheden en toetsbare resultaten.

Juist daarom hebben wij voorgesteld de middelen voor de reeks bijeenkomsten te benutten voor een programma ‘Versterken democratie en burgerparticipatie’, waaraan alle fracties een bijdrage kunnen leveren.

Voor dit voorstel zullen wij ons verder inzetten. Het is een gemiste kan dat dit niet geagendeerd wordt op 11 november.

8. Wat wij wél nodig vinden: een wezenlijke dialoog over democratie en bestuurlijke integriteit

De AWP-fractie is niet tegen reflectie, spiegelsessies of gesprekken over samenwerking. Integendeel. Wij vinden het noodzakelijk dat bestuurders en volksvertegenwoordigers zich blijven ontwikkelen en kritisch naar hun eigen functioneren kijken.

Maar de volgorde en de inhoud moeten kloppen.

Een bijeenkomst over bestuurlijke integriteit moet beginnen bij concrete vragen over de naleving van wetten, regels, ambtseed en bestuurlijke verantwoordelijkheden.

Daarbij horen ten minste:

1. De daadwerkelijke naleving van de ambts- en zuiveringseed.
2. Het respecteren van de wettelijke informatie- en verantwoordingsplicht uit de artikelen 89 en 97 van de Waterschapswet die voor het waterschap een uitwerking van artikel 68 van de Grondwet is.
3. De zelfstandige positie en de informatievoorziening van het AB.
4. De verhouding tussen het AB en het DB, inclusief de vergaande delegatie van bevoegdheden.
5. De omgang met kritische tegenspraak en de positie van politieke minderheden.
6. De bevindingen van de Rekenkamer en de verbetering van de burgerparticipatie.
7. Transparantie over de inzet van externe bureaus, hun opdracht en de daarmee gemoeide publieke middelen.

Daarbij moeten alle fracties hun inbreng kunnen leveren en moet de bijeenkomst openbaar en controleerbaar zijn, met inachtneming van de noodzakelijke bescherming van vertrouwelijke persoonsgegevens en individuele integriteitskwesties.

Wij stellen voor de beschikbare middelen te besteden aan een samenhangend programma 'Versterken democratie en burgerparticipatie', waarin deze onderwerpen daadwerkelijk worden onderzocht en uitgewerkt.

9. Democratie vraagt om een andere houding: de inzichten van Jaworski

De AWP-fractie wil ook een inhoudelijke verbinding leggen met de inzichten van Joseph Jaworski, zoals hij die beschrijft in *De oorsprong*.

Jaworski benadrukt een vorm van leiderschap waarbij mensen niet uitsluitend handelen vanuit bestaande overtuigingen, belangen, routines en vooraf vastgestelde oplossingen.

Het vraagt om het vermogen eerst werkelijk waar te nemen wat zich aandient, open te staan voor andere perspectieven en gezamenlijk te onderzoeken wat de situatie vraagt.

Dat is naar onze mening precies wat een democratisch waterschap nodig heeft.

Een dialoog met burgers is veel meer dan het ophalen van meningen of het toelichten van reeds gemaakte beleidskeuzes. Het vraagt van bestuurders dat zij bereid zijn te luisteren zonder de uitkomst vooraf vast te leggen, eigen aannames ter discussie te stellen en de kennis en ervaringen van burgers daadwerkelijk mee te wegen.

Dezelfde houding is noodzakelijk binnen het AB zelf.

Een integere bestuurscultuur ontstaat niet doordat iedereen het met elkaar eens wordt. Zij ontstaat wanneer mensen de ruimte krijgen om onafhankelijk te denken, elkaar kritisch te bevragen en gezamenlijk te onderzoeken wat werkelijk in het algemeen belang is.

Het AB moet zich daarom niet alleen bekwamen in de onderlinge dialoog tussen AB en DB, maar juist ook in het voeren van een open, gelijkwaardige en onderzoekende dialoog met burgers.

Dat vraagt om een fundamenteel andere opvatting van participatie: niet burgers laten aansluiten bij de plannen van het bestuur, maar samen met burgers onderzoeken welke problemen werkelijk spelen en welke oplossingen het meest in het algemeen belang zijn.

De vraag die daarbij centraal zou moeten staan, is:

Wat vraagt deze tijd van ons als democratisch waterschapsbestuur? Wat vraagt de samenleving van ons? En wat moeten wij bereid zijn anders te zien, anders te doen of opnieuw te onderzoeken om daaraan recht te doen?

10. Waarom de AWP-fractie niet deelneemt

De AWP-fractie heeft op 4 november duidelijk aangegeven onder welke voorwaarden zij bereid zou zijn deel te nemen aan de spiegelsessie.

Wij hebben gevraagd om:

- Een concrete agendering van bestuurlijke integriteitskwesties.
- Openheid over de opdracht, selectie, deskundigheid en kosten van het ingehuurde bureau.
- Volledige inzage in de begrotingen en kosten van de eerdere en huidige bijeenkomsten.
- Openbaarheid van de bijeenkomst.
- Een inhoudelijke verbreding naar het versterken van democratie en burgerparticipatie.

De dijkgraaf heeft deze voorstellen niet overgenomen.

Ook de nieuwe uitnodiging van 5 november neemt onze wezenlijke bezwaren niet weg. Het programma bevat wel algemene gesprekken over integriteit en samenwerking, maar biedt geen concrete waarborgen dat de door ons aangedragen bestuurlijke integriteitskwesties daadwerkelijk worden behandeld.

Bovendien wordt toegewerkt naar gezamenlijke afspraken over samenwerking, terwijl de democratische positie en de zelfstandige verantwoordelijkheid van AB-leden juist onderwerp van kritische reflectie zouden moeten zijn.

Om deze redenen heeft de AWP-fractie besloten niet aan de spiegelsessie van 11 november deel te nemen.

Wij willen deze bijeenkomst geen schijn van legitimiteit geven. En niet meewerken aan een bijeenkomst die de schijn kan wekken dat er serieus aan bestuurlijke integriteit wordt gewerkt, terwijl concrete vragen over wettelijke verplichtingen, bestuurlijke verantwoording, transparantie en democratische controle buiten bespreking blijven.

Onze afwezigheid is geen afwijzing van dialoog of samenwerking. Integendeel. Het is een principiële keuze om de betekenis van bestuurlijke integriteit niet te laten versmallen tot algemene gesprekken over persoonlijke ervaringen en onderlinge verhoudingen.

Integriteit begint bij het naleven van de wet, het afleggen van verantwoording, het respecteren van de positie van de volksvertegenwoordiging en het serieus nemen van burgers.

Een democratisch waterschap heeft geen behoefte aan meer bestuurlijke harmonie ten koste van kritische tegenspraak. Het heeft behoefte aan meer openheid, meer democratische controle en meer ruimte voor de stem van burgers.

Dat is waarvoor de AWP-fractie zich blijft inzetten.

AWP-fractie Waterschap Limburg

Nico Broekema, fractiesecretaris

Tel: 0614577742